

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. XV. Tertia Epistola ad Episcopum Ecclesiæ Pergami, aduersum
Prælatos negligentes in reprehendendis & puniendis, & à communitate
reijciendis scandalosis; & ratio ea aptè faciendi, & præmium ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

CAPVT XV.

TERTIA EPISTOLA AD EPISCOPVM ECCLESIE
 sue Pergami aduersus Pralatos negligentes in reprehendis &
 puniendis, & à communitate reuocandis scandalosis: & ratio
 ea apte faciendi & pramium diligentium in eis factum
 prastandis.

TERTIA EPISTOLA, AD EPISCOPVM PER-
 GAMI DESTINATA, tendit rectà contra Pralatos ex-
 stimantes: satis sibi esse, quòd non transeant ad partes
 improborum, quibus non audent resistere, contra quos
 Pralatos eximit Christus Dominus noster gladium suæ
 iustitiæ, licet temperatè consuetà suà misericordià: &
 ita ait: a Hæc dicit qui habet rompham vtraque parte acutam: scio vbi habitat, &
 vbi sedes est satana: & tenes nomen meum, & non negasti fidem meam. Et in die-
 bus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos vbi Satanas habitat.
 Sed habeo aduersus te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui de-
 cebat Balac mittere scandalū coram filiis Israel, edere, & fornicari: ita habes &
 tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. Similiter penitentiam age: si quo minus, ve-
 niam tibi cito: & pugnabo cum illis in gladio oris mei.

a Apoccl.
 2. 12.

b Num. 24.
 3. & c. 25. 2.
 & c. 31. 16.

VT causa huius reprehensionis benè intelligatur, reuocanda est in
 memoriam impietas Prophetæ b Balaam, quem Rex Balac ad se vocauit, vt
 malediceret populo Israel. Cumque Deus hoc ei non permitteret, ille sus-
 cit Regi, vt multas mulieres mitteret ad castra Israel, quæ illos prouoca-
 rent ad fornicandum, & vescendum cibis, qui sacrificabantur idolo, & vti illa
 adorarent. Hunc impium Prophetam imitabantur Hæretici Nicolaitæ,
 scandalizantes Ecclesiam, ac docentes pestiferam quandam doctrinam
 circa gulam ac luxuriam, dicentes, quòd mulieres deberent esse omni-
 bus communes. Quod scandalum cum præualeret & cresceret Perga-
 mi, dixit Dominus, quòd Satan haberet tibi sedem suam. Ibi enim Ca-
 thedram suam regiūq; Thronum habet, vbi conueniunt Balaam & Balac
 falsi scilicet Magistri, & potentes tyranni ad decipiendū ac scandalizandū
 populū Dei. Quemadmodū in regionib. Septemtrionalib. conueniunt
 Lutherus & Calvinus, alijq; Hæresiarchæ cum Rege Henrico octavo, a-
 lij; Principibus ac Potentatibus ad seminandam hæresim: laxata om-

num

nium conscientia ad omnia, quæ continentur sub *edere & fornicari*. tradentes scilicet sese omnibus sensuum voluptatibus, laxatis omnibus habitibus. Cum igitur Ciuitas Pergami tot haberet scandala: volens Christus D.N. torporem Episcopi reprehendere, inchoat suam Epistolam à commiseratione, & laude eius boni, quod habebat: *Scio*, inquit, *vbi habitas*, & compatior de omnibus, quæ in hac Ciuitate sustines: in qua Sathanas sedem suam habet, magnamque potestatem cum improbis suis Ministris. Agnosco autem in te duo bona; primum, quod non deserueris Ciuitatem sed permanseris constans: quod mihi valde placet: secundum quod firmus persistiteris in confessione fidei meæ & veritatis, quam ego doceo; nec secutus fueris impiam horum hostium meorum doctrinam: in quomitatus es fidelitatem & constantiam tui prædecessoris, meique testis ac Martyris Antipas, qui in eadem Ciuitate fidem meam confessus fuit, ac defendit: ob quam causam permisit se immitti in bouem æneum ardentem, vbi mortuus est, offerens seipsum in holocaustum propter amorem meum.

§. I.

HAC præmissa præfatione, incipit Christus Episcopum hunc reprehendere *quia habes*, inquit, *illic tenentes doctrinam Balaam, & Hæreticorum Nicolaitarum*. In quibus verbis tangit tres causas huius reprehensionis. *Prima* erat, quòd permetteret eos impiam suam doctrinam docere; nec disputaret, nec prædicaret cõtra illos, manifestando eorum errores; ne simplices deciperent: Prælati enim tenentur disputare, & resistere Hæreticis, falsisque Magistris, ad turbandam Cathedram & sedem Satanae: quemadmodum fecerunt Sancti AMBROSIVS, AVGVSTINVS, & reliqui Ecclesie Doctores, accipientes a gladium ancipitem, *quod est verbum Dei*, quod ipse in Scriptura sua Sacra docuit, & ponit in ore Prælatorum, tanta efficacitate, vt suos hostes conuincant. *Ego enim*, inquit, *dabo vobis os & sapientiam cui non poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij vestri*. Ad quod significandum proposuit in hac Epistola titulum: *Hac dicit habet romphaam vtraque parte acutam*. Et postea explicans causam, cur illam habeat, dixit: *pugnabo cum illis in gladio oris mei*, hoc est pugnabo per meos PRAELATOS, & PRAEDICATORES verbo & sapientia. Hoc enim bellum meum potius est, quam ipsorum: ego pugno in eis, & per eos; illi autem pugnant ac vincunt mea virtute. Vt apparuit in solemni illa disputatione SANCTI STEPHANI cum doctis illis viris quinque nationum, aut Collegio-

rum

Surin. II.
Aprilii.a Epes. 6.
17.b Luc. 2.
15.

c. *Actuum*.
6. 10.

d. 1. *Paral.*
20. 15.

2.

2. *Part. Pa-*
stor. c. 4.

Ezech. 3. 17
& c. 33. 7.
vide Cani-
sium c. de
peccatis ali-
eni. 1. &
9.
lib. 1. de vi-
ta contem-
plat.

Homil. 11.
in Ez. b.

In c. 3. E-
zech. 11. 9. 3.

lib. 50.
Homil. 7.

rum qui habitabant in Ierusalem: & S. Stephani tanta erat efficacia, ut
dicat S. Lucas de illis omnibus, quod *c. disputantes cum Stephano, non pote-*
rat resistere sapientia & spiritui qui loquebatur. ut intelligant Prælati & Eccle-
sia Doctores, quod non debeant fieri pusillanimes, sicut Episcopus ille
Pergami: sed disputationem aggredi contra Hæreticos cum magna fide-
cia de Sapientia & omnipotentia Iesu Christi, & gladio, qui exit ex ore
eius: Hac enim pugna non hominum est, sed Dei, pro cuius gloria, & in eius
virtute peragitur.

HINC secunda opitur causa huius reprehensionis, cum scilicet Præla-
tus non reprehendit vitia scandalosa & viscosa, quæ non minus sunt pernicio-
sa, quam ipsa falsa doctrina. silentium autem in his casibus (ut S. Gre-
gorius aduertit) est perniciosissimum contra Deum, contra Ecclesiam, contra
ipsum subditos, & contra ipsiusmet Prælati animam: quæ valde inficitur
culpæ ortis ex ipsius vitioso silentio; manetque rea horrendarum peccato-
rum propter eas, iuxta illud Domini ad Ezechielem: *fili hominis, speculato-*
rem delicti te domui Israel. ut audiens ex ore meo sermonem, annunties eum ex me.
Quod si me dicente ad impium: morte morieris: non annuntiaueris ipse impium in
iniquitate sua morietur: sanguinem autem eius de manu arequiram, & secur-
ram exigam à te rationem de ipsius peccato. Cuius sententiæ sensum
explicans Sanctus Prosper, ait: nisi tu eum de peccato eius reprehenderis,
ut conuertatur & viuat: & te, qui non increpasti, & ipsum, qui, te tacente
peccauit, flammis perennibus perdam. Quis rogo tam saxei peccator erit,
quem sententia ista non terreat? Quis tam alienus à site, qui sententiæ ista non
credat. Idem perpendit Sanctus Gregorius, hanc reddens rationem, cum
Deus Prælatum tacentem puniat. quia ipse, inquit, hunc occidit, qui eum ta-
cendo morti prodidit: hoc est mori permisit. Et ita subditorum ac Prælatorum
peccata sunt quodammodo innexa: si quid est illis pereuntibus ob pecca-
tum, quod perpetrant; hi pereunt ob neglectam admonitionem, & occu-
ptionem; quam adhibere tenebantur: ut illi à peccatis tetraherentur.
Quare ingenti animi valore debent Prælati prauas noxij huius silentij ra-
dicem mortificare, & quællere: ne ipsius ruinæ ac perditioni adferat occu-
sionem. Quas radices, ait Sanctus Hieronymus, esse tres vel quatuor po-
tissimas: pusillanimitatem, aut torporem, aut adulationem, aut timorem
amittendi quod ab eis sperabat. Sed amplius idem explicauit Sanctus Au-
gustinus, dicens: nihil ita retrahere Prælatos à reprehensione impro-
borum, quam timor asperi verbi, hoc est murmuracionum, irisionum, &
opprobriorum hominum superborum; aut timor amittendi aliqua bona
temporalia. Et timentes ait, perdere temporalia, minus quam oportet prædicant
eterna. Qui autem hos timores & cupiditates bene mortificatas habet, ma-
gno animo resistit Sathanæ, & contendit eius Cathedram subuertere. &

oppo-

opponit se falsis Prophetis, qualis erat Balaam; reprehenditque Reges Tyrannos, qualis fuit Balac; & præfert vitam amittere loquendo, quam cõseruare tacendo ac dissimulãdo culpã alienã: quia sic facit illã propriã.

TERTIA causa reprehensionis huius Episcopi potuit esse, eò quòd retineret in sua Ecclesia Nicolaitas, eũ teneretur eos ab ea repellere. Quòd si nõ potuit corporaliter, illos è Ciuitate eiiciendo, potuit salte spiritualiter eos reijcere per excommunicationẽ, separando eos ab Ecclesiã gremio, & à cõmunicatione cũ cæteris fidelib. vt omnibus illos habẽtibus pro male dictis, & excommunicatis: eos fugerent, & ita non adhererent illis scabies impiã doctrinã, & vitã scandalosã. Ac propterea dixit Apostolus Galati: *e vitam abscondantur, qui vos conturbant, & faciunt in tot errores impingere.* Et Corinthijs, *f. nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit: auferte malum à vobis ipsi;* malum scilicet & improbum, eisque improbitatẽ: ne eius pestis vos inficiat. Nam (vt ait S. Hieronymus) impia doctrina est sicut scintilla ignis: quę nisi in cito statim extingatur, magnã excitat flammã; & sicut ouis scabiosa: quę nisi separetur a gẽge, totum illum inficit; est sicut cancer, qui, nisi cito abscondatur, totum corpus corrumpit. Scintilla vna fuit Arius: qui, quòd non statim fuit extinctus, totum quasi mundum combussit. Quòd si Prælati non possint per seipsos huiusmodi scintillas extinguere; & à Ciuitate expellere tales turbatores: recurrere debent, & vti brachio seculari, & potentia Principum, eorumque Ministrorum, petentes ab eis auxilium ad eos remouẽdos. Pro cuius maiori intelligentia est aduertendum, quòd Ecclesia Catholica sicut duas complectitur Respublicas, Ecclesiasticã & Secularẽ; & vtramque cum suis capitibus, quã illam gubernant: ita duplicem habet potestatem cum duplici gladio; vnã spiritualem; alterã corporalem. De quibus licet accipere id, quòd Apostoli in nocte passionis Christo D. N. dixerunt: *Domine ecce duo gladij hic.* Quibus Dominus respondit: *satu est.* spiritualis gladius est proprius Reipublice Ecclesiasticę; estque excommunicatione, de qua diximus: instar enim gladij separat, ac diuidit ab Ecclesię corpore eum, qui cum ipsa erat vnitus: dicitur autẽ gladius hic esse in ore, quia eius vis cõsistit in prolatione sententię: quę ore profertur. Est autẽ anceps, eo quòd penetret ac vulneret vtramque; hominis partẽ: præcipue quidẽ animã, quam priuat bonis spiritualibus Ecclesię; & ostẽa corpus, quòd separat à cõmunicatione corporali cum reliquis Christianis. Gladius corporalis magis proprius est Reipublice secularis, de quo dixit Apostolus, quòd *h potestas illa non sine causa gladium portet.* Hic autem gladius est in manu, ad puniendum, & corporales pœnas infligendas: quando ita expedit: abscondendo scilicet, & separando corporis membra vel ipsos ciues à sua Republica, mittendo eos in exilium, aut inferendo mor-

c Galat. 5. 2
f 1. Cor. 5. 8.
1. 24. 9. C.
Recen. enda

g Lu. 22. 58

Ita eam appellat Concil. Trident. Sess. 24. c. 3. de Refor.

h Roman. 13. 4.

tem. Et hic seruit ipsi Ecclesie, & (vt ait S. Bernardus) dicitur ipsius: non quod illa illum eximat per seipsam, sed per manum filiorum suorum Principum secularium, qui in hac re obediunt, & obsequuntur matri suae. In quo sensu licet accipere, quod Christus Dominus S. Petro dixit *in matre gladium tuum in vaginam*: quamuis enim tuus sit: quia iubere potes, vt educatur ex vagina: non tamen tuum est illum educere, sed Regum & Iudicum secularium, ad quos spectat punire huiusmodi pœnis mortis. Est etiam tuum: vt eo persequaris Hæreticos, & rebelles subditos tempore & loco opportuno: non in vindictam propriam; sed vt honorem Dei tuearis, eiusque fidem & Religionem in ouibus tuis conserues, easque à luporum dentibus eruas. Ex quo intelligitur: Prælatos iuxta Regulam S. Pauli, discipulo suo Tito traditam, prius debere delinquentes monere & corripere *k vna & secunda correptione*, dando operam, vt se emendent; postquam admonitionem, si adhuc illi pertinaces maneant in suis delictis; eos, inquit, *deuisa*, hoc est, absconde gladio oris, excommunicando eos, & ex Ecclesia rejiciendo. Et aliquando ad aliorum cautelam & terrorem possunt ac merito debent recurrere ad portantes gladium in manu: vt tales homines etiam ex mundo expellant: ne suorum errorum peste peccatisque; ad eos scandalosis mundum ipsum inficiant. Hæc fuit semper Ecclesie Catholice consuetudo, vt constat ex eius Decretis; & sancti Patres in praxi seruarunt. S. August. etiã eam confirmat, reuocans sententiã contrariam, quã prius sequebatur. Nã in hoc, inquit, debent Reges, quã tales sũt Christo Domino, eiusque Ecclesie seruire: remouentes potestate sua impedimenta Diuini obsequij. Ita promouit illud Ezechias Rex *1 dissipans excelsa & conterens statuas idolorum*, & Rex Niniue idem præstitit, cum ciuitatem totam impulit *in ad ieiunia, & orationes, & recedendum à via mala*: vt sic plaerent Deum; similiter n Rex Darius, cum tradidit Danieli idolum Bel, vt *istud, si buerteret, & templum eius; misissetque Dei & eius hostes in lacum leonum*; & Nabuchodonosor sub grauissimis pœnis *o prohibuit blasphemare nomẽ Dei, qui liberauit tres pueros de camino ignis*. In hoc ergo (ait S. Aug.) seruiunt Dño Reges, in quantum Reges: cum ea faciunt, ad seruiendum illi, quæ non possunt facere nisi Reges, nec m̃rum, quod excitet Dñs Principes cõtra Hæreticos, & Schismaticos, ac perturbatores Ecclesie: cum etiam Saram induxerit ad puniendam Agar ancillam. Agnoscat ergo seipsam Agar, suamque ceruicem flectat; & audiat, quæ Angelus ei dixit, cum ex domo suæ Domine fugit. Dixit enim Angelus ei: *reuertere ad Dominam tuam, & humiliare sub manu illius*. Si itaque affligitur: id fit, vt reuertatur: & vtinam reuertatur, vt eius filij simul cum filijs Iacob eandem acciperent hæreditatem. Mens enim Prælati non ea esse debet, vt ita repellat ab Ecclesia scandalosum, vt extra eam remaneat: sed punire eum, vt ad eam redeat. Quæ admodum autẽ Sara recepit quidem ancillam suam Agar reuertentẽ; sed

lib. 4. de cõ-
si. ad Eu-
genium.
1. Ioan. 18.
11.

k Tit 3. 10.

2. 1. q. 1. v. 9.
ad 8. S. Tho.
2. 2. q. 10. a.
8. & q. 11. a.
1. Epist. 48.
ad vit. ent.
S. 10. ad Bo-
nif.
1. 4. Reg. 18. 4.
m Ion. 3. 7.
n Daniel.
14. 21.
o. c. 3. 96.
Tract. 11. in
Euangelij
loq.

p Gen. 16. 9

cum postea aduerteret: q̄ quod *Ismael eius filius* (vt Apost. ait) *persequeretur* & corrumperet *Isaac* filium suum vnicum, docens eum malos mores: matrem & filium ita è domo sua eiecit, vt amplius non reuenteretur: quod factum approbavit Deus ipse, etiam si graue ac seuerum ipsi Abrahamo videretur: ita quando Ecclesia eiusq; Prælati vident pertinaciam Hæreticorum, & impiorum peccatorum in persequendis pijs ac bonis; & docendis detestandos mores, ac doctrinas: debent eos è gremio suo eijcere; & libenter videre quod etiam ex mundo exterminentur. Præstat enim (ait S. Bernardus) eos reprimi à potestate, quæ gladium gestat in manu: quàm permittere vt viuant cum tanto aliorum detrimento. Et quâuis qui ita punitur, culpa sua dānetur in infernū: minus tamen id malū est, quā vt multalij eius causā dānetur. Quare Prælati, qui pretextu pietatis hanc pœnam retardaret; non Prælati, sed crudelis censeretur: nam seueritas in hoc negotio non crudelitas sed pietas censetur. Nonne (ait S. Ambrosius) cū vni indulget indigno, plurimos facit ad prolapsionis cōtagium prouocari? facilitas enim veniæ incentiuum tribuit delinquenti. Idem confirmat S. Hieronymus varijs exemplis superiùs positis: qui concludit; *non est crudelitas, crimina pro Deo punire, sed pietas: cum ipse Deus in Lege antiqua iusserit si falsus aliquis Prophetas, aut frater, aut filius, aut vxor, aut amicus quem diligis vt animā tuā, clā persuadere tibi voluerit, vt recedens à cultu Dei tui, seruias dīs alienis: non acquires ei, nec audias, nec parcat ei oculus tuus, vt miseraris & occultes eum: sed statim interficies. Sit primū manus tua super eum & postea omnis populus mittat manum. Lapidibus obrutus necabitur: quia voluit te abstrahere à Domino Deo tuo: nō est enim misericordia illum occultare; sed potius est charitas eum lapidare.* In quem tu primus lapidem mitte & ligna offer, quibus comburatur: & ita auferes malum de medio tui: ne alij eius scandalo comburantur. Si domus Dauid (ait S. Augustinus) non potest habere tranquillitatem, & pacem, nisi filius eius Absalon occidatur in bello, quod ipse contra proprium parentem gerit: minus certè malum est, quod ille occidatur, quā quod illa tota turbetur, & scādalizetur. Quamuis enim *spater pietatis visceribus cupiebat illum viuere, vt pœnitenti peccata remitteret; quia tamē in peccato suo mortuus est: hoc habuit ipse solatiū, vt perditum desl. ret, & pacem videret domus & regni sui,* quæ ex eius morte fuit secuta. Ita etiam Ecclesia nollet quidem mortem oppugnantū ipsam: si tamen aliter fieri non possit, vt illa conseruetur: æquanimiter fert mortem, & iacturam vnus filij, propter multorum pacē. In cuius confirmationem adferens S. Augustinus exemplum cuiusdam Sancti Episcopi, petentis ab Imperatore auxilium ad suam Ecclesiam tuendam, ait: quod si prætermisisset, non fuisset eius laudata patientia, sed negligentia meritò culpanda. Magna enim est Prælati negligentia, si media non adhibeat, per quæ Ecclesiæ suæ scandala possint remoueri.

q̄ Gal. 4. 29.

Serm. 86. in cantica.

Serm. 8. in Psalm. 118. 23 q. 4. c.

Est in iustis Epist. 2. ad R. parū aduersus Vigilantium 2 q. 3. c.

Legi r. Dent. 33. 5. 8.

Epist. 50.

2. Reg. 18. 5. 33. & 4. 19. 8.

§ II.

a Apoc. 2.
16.

QVONIAM hæc negligentia adeo est pernitiosa, dixit Christus huic Episcopo: a penitentiam age: si minus, veniam tibi esto, & rationem exigam, puniamque culpam tuam. Apponit autem verbum: quia huiusmodi Prælatorum negligentia exigit celerem punitionem, ut impediatur damnum ab ea proueniens. Ne autem excusationem preterdat, quasi non habens sufficientes vires, & subsidia ad resistendum Nicolaitis, addit: & pugnabo cum illis in gladio oris mei: hoc est, ut supra insinuauimus: ego tibi in pugna adero, & in te pugnabo contra eos, verba tibi suggerens, & rationes, ac vires præbens, ad eos reprimendos. Quod si rationes non sufficient, ut ipsi se dedant: pugnabo contra huiusmodi seductores Balaam gladio iustitiæ meæ, vindictam de eis sumens. Quæ admodum enim scriptura refert, quod, cum Balaam pergeret ad maledicendum populo Dei, apparuerit ei Angelus euiginato gladio, minans ei mortem, si populo Dei malediceret. Qui etsi tunc non maledixit: quia tamen pellimum dedit consilium Balac: fuit postea occisus gladio filiorum Israhel: quia non potuit Diuinæ iustitiæ gladiū effugere. Ita etiam Christus D. N. ait, se percussurū omnes hos rebelles peccatores gladio oris sui, hoc est efficaci suo imperio; quo interficit, aut iubet tales reos interfici, quo ipse voluerit modo. Et quando Prælati aut non audent, aut non possunt rebelliones & scandala Hæresiarcharum, & potentum huius mundi reprimere: potest (ut ait Apostolus) d spiritu oris sui eos interficere, cum minime cogitant. Sicut interfecit e Regem Hærodem, iubens Angelum quidam percutere eum sedentem in throno gloria sua.

b Num. 22.
21.

c C. 13.

d 2. Thessal.
2. 8.
e Act. 12.
23.

f Apo. 2. 17

Sed quoniam huius Domini desiderium est, ut gubernatio sua progrediatur spiritu amoris, & suauitatis: moderatur gladij seueritatem iucundissima quadam promissione, dicens: Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat Ecclesijs: vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calicem aquæ vitæ, & in calculo nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Opus certè est aurem arrigere ad audiendam & intelligendam hanc promissionem, quam Spiritus sanctus facit non soli Ecclesiæ Pergamensi, sed omnibus mundi Ecclesijs: ad quas etiã dirigit reliquas harū Epistolarum promissiones. Iucunda enim ac beneuola eius prouidentia liberalior è se vult ostendere in fauoribus ac præmijs promittendis quàm in punitione minis. Minæ nõ alijs proponuntur, quàm reis, promissiones aut omnibus suis: qui vincendi conditione impleuerint. Atque si diceretur Prælato, cuiuslibet & Christiano cuiuscumque, magno aut paruo, qui sit Ecclesiæ Catholice pars, in quacumque particulari Ecclesia viuenti: si viceris vitia & peccata, tuosque hostes Demone mundū, & carnem, tuosque; muneri satis feceris, dabitur tibi manna absconditū deliciarū cælestiū in præmiū quod abstineris ab escis & car-

nalitatibus, quas docent Nicolaitæ, & sensuales delitias mortificaueris. Calculus quoq; albus ei dabitur ac pretiosus puritatis, charitatis, ac fortitudinis cum reliquis virtutibus, quæ sunt æternæ vitæ pignus; & simul dabitur nomen nouum filiorum Dei, & fratrum Christi, eiusque cohæredum in sua gloria, cum innumeris alijs delicijs, diuitijs, ac fauoribus, quæ in his tribus rebus continentur, vt fufius explicatum est in Tractatu de Sanctissimo Altaris Sacramento: vbi eas legere licebit cuicumque cupienti, se erigere celsitudine huius promissionis, ad pugnandum strenuè, vt vincat & consequatur æternæ gloriæ coronam.

SED nunc hæc præmia cum aliquibus documentis applicemus bonis Prælati: ad quos spectat, ita gladium in ore portare, vt simul habeant manna absconditum. Nam (vt S. Gregorius ait) quemadmodum in Arca Testamenti simul cum Tabulis Legis continebatur Manna absconditum, & virga Moysis: ita in pectore boni Prælati simul esse debent virga rigoris, & manna dulcedinis: vt curet seruari legē Dei. Cùm agit cū peccatoribus pertinacibus ac rebellibus, expedit, vt prodeat ex ore Gladius anceps: remanente tamen in corde abscondito manna dulcedinis: punire enim debet non cum odio, & rancore; sed cum amore Dei, & boni publici. Cùm autem agit cum subditis promptis ac paratis ad obtemperandum: abscondat gladium, quem ad tempus opportunum reseruet: ostendat verò manna proferens dulcia ac beneuola verba: idè enim dicitur de Ecclesia: quod *g eius labia sint fatuus distillans, & mel & lac sint sub lingua eius*. Quoniam autem etiam obedientes ac dociles solent aliquando tanquam homines imbecilles impingere; & aliqua punitione indigent: ea non est adhibenda gladio interficiente; sed virga percutiente ad sanandum: ita vt vulnus salubri medicina curetur, euacuato prauo humore, qui turbat & torquet. Ac propterea Dauid dicebat Deo: *h virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt*. virgâ enim (ait idem S. Gregorius) percutimur, baculo autem nos sustentamus. Quare in Prælato, si est districtio virgæ quæ feriat: sit & consolatio baculi, quæ sustentet; sit amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderatè feruens; sit pietas, sed non plus, quàm expediat, parcens; & si gladium eduxerit, vt aliquos percutiat: id faciat ad remedium & consolationem aliorum, & ad ipsosmet à grauioribus malis liberandos. Eum in modum, quo Moyses cum deprehendit horrendum illud delictum eorum, qui vitulum conflatilem adorauerant: volens iram Dei placare puniendo aliquos: *insistit Leuitas gladium suum accipere; & transeuntes per castra, plurimos illorum occidere*. sed idem tamen Moyses tantam intus in corde suo habuit pietatem, vt diceret ipsi Domino: *aut dimitte eis hanc noxam; aut si non faciu: dele me de libro tuo quem scripsisti*. Et ita (vt S. Gregorius) faciliè

Tomo 1.
Tract. 4.
cap. 7.

I
Lib. 26.
Mor. c. 8.

g Cant.
4. 11.

h Ps. 22. 4.

i Exod. 32.
27. 32.

ostendit, quod intus arsit ignibus amoris, & foris accensus est zelo feruoritate. Hoc itaque est primum præmium, quod largitur Dominus bonis Prælati in hac vita.

SECUNDVM præmium est candidi calculi: in quo insinuat antiquam iudicum consuetudinem, qui, ad sententiam ferendam, suffragia sua dabant calculis candidis, & nigris: candido enim absoluebant reum, nigro vero damnabant. Quod insinuauit Ouidius, dicens:

Mos erat antiquis niuis atrisque lapillis:

Hic dampnare eos, illum absolueret culpâ.

Cum igitur Prælati sint Ecclesiæ iudices, & in utroque foro interiori & exteriori potestatem habeant ligandi atque soluendi: idè possunt calculis uti candidis ac nigris: dantes absoluto candidum absolutiois calculum, quo illum liberum pronuntiant: & in foro Sacramentali simul dant candidissimum gratiæ calculum, quo redduntur niue candidiores: quando autem non absoluunt, sed damnant: dant ei atrum calculum, quem eum relinquunt in sua culpa, aut alicui pænæ subijciunt. Altero eum laetificant, altero contristant: quamuis, quantum in se est, velent calculi candidum omnibus dare, nulli autem nigrum: nisi cum eius peccata id exigunt. Et tunc eum contristant pœna in hac vita ei imposita, ut oculos aperiat seseque emendet, & ab æternâ liberetur. Quocumque autem modo bonus Prælati iudicet, siue absoluat, siue liget, siue consoletur, siue puniat: promeretur sibi, ut Deus in finali iudicio det ipsi candidum calculum, & sententiam pro ipso proferat, iucundis illis verbis, quibus veteratur ad eos, qui talentis sibi concreditis fideliter sunt negociati: *Ecce serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: propterea in gaudium Domini tui: addetque tunc illi nomen æternæ gloriæ, propter bonam muneris sui administrationem, iuxta illud Ecclesiastici: In medio Ecclesiæ aperiet os eius, & adimplebit illum spiritu sapientiæ & intellectus, & stola gloriæ vestiet illum. Iucunditatem, & exultationem thesauri: abiet super illum, & nomine æterno hereditabit illum.*

Et hoc est tertium præmium bonorum Prælatorum, quod ipse Dominus appellat nomen nouum. Habet enim ipse in more, antiquum nomen in aliud nouum valde præclarum commutare, conforme illi fini & scopo, ad quem illum eligit: remunerans eadem operâ obsequia sibi præstita. Patriarchæ Abram, postquam exiuit e terra sua mutauit nomen in *Abraham*, quod significat: *patrem multarum gentium* præclarissimarum. Et Patriarchæ Iacob, postquam luctatus est cum Angelo mutauit nomen in *Iacob* in nomen *Israel*, quod significat *fortem contra Deum*, aut *videntem Deum*: o Gedeon quoque postquam *Aram Baal* destruxit, voluit Deus, ut *vocaretur Ierobaal*, hoc est destructor idoli Baal. Ita etiam remunerat fer-

uorem

5 Meta-
moï phos.

k Matth.
25. 11.

l Eccl. 15. 6.

m Genes.
17. 5.
n 6. 32. 27.
o Iudicum
6. 32.

uorem ac diligentiam boni prælati: dans ei nomen nouum summæ gloriæ, faciensq; eum sicut Abraham Patrem multarum Gentium, ob multos filios, quos Christo lucratur; & sicut Iacob, fortem contra Deum, per orationem extollens eum, vt ipsum videat; & gustet per contemplationem: & sicut Gedeon facit ducem populi sui, ad destruenda omnia idola, quæ peccatores adorant. Et in his omnibus nominibus præbet ei dulcedinem quandam, & suauitatem: quam nemo nosse potest, nisi qui accipit. Nam exterius apparet ingens labor, quem sustinet; interius autem maxima est consolatio & lætitia, qua fruitor: iuxta illud Apostoli: *prepletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* Idque sentiunt in tanta abundantia, vt consolari possint reliquos afflictos & tribulatos, adiunantes eos vt suas facillè ferant tribulationes.

p2. Cor. 7.
+ 1. Cor. 1. 4.

CAPVT XVI.

QUARTA EPISTOLA AD EPISCOPVM THYATIRÆ de Zelo Prælatorum circa castitatem propriam & subditorum, & remouendas occasiones & pericula; quantaque bona cæteris hinc proueniunt.

QUARTA EPISTOLA QUAM CHRISTVS DOMINVS SCRIPSIT ad Episcopum Thyatiræ, eiusdem fermè est argumenti, cuius proxima præcedens: in qua tamen sunt quædam alia documenta pro Prælatis: cuius initium est tale: *Hæc dicit filius Dei, qui habet oculos tanquam flammam ignis, & pedes eius similes aurichalco: noui opera tua, & fidem, & charitatem tuam, & ministerium, & patientiam tuam, & opera tua nouissima plura prioribus. Sed habeo aduersus te pauca quia permittis mulierem Iezabel, quæ se dicit Propheten, docere, & seducere seruos meos fornicari, & manducare de idolothytis.* Sed prius quam vterius progrediamur, expendamus laudes huius Episcopi: non enim solum fidem, charitatem, patientiam, & feruorem in suis ministerijs seruauit, sed semper nonas virtutes accretiones præteritis addebat. est autem magnæ sanctitatis indicium ita in primo feruore perseverare, vt non retrocedat; sed potius semper vterius progrediatur. Sed præter hæc valde eminebat in temperantia, & castitate: vt constat ex eo quòd cum Ciuitas illa Thyatira valde ferueret sordidis libidinibus, quas maledicta quædam scæmina fouebat, alliciens plurimos deceptos post se: Sanctus tamen hic Episcopus non est reprehensus, neque monitus de aliqua macula huius generis, quæ ipsum tangeret: quod est magnum indicium temperantiæ & castitatis,

a Apocal.
2. 18.

qua